

Onderzoeksvoorstel wijkzorgteam gemeente Oldambt

WMO-werkplaats – door Ronald Schurer

Inleiding

WMO-werkplaats Noord

De WMO-werkplaats Noord wil samen met gemeenten en betrokken instellingen een aantal innovatieve WMO-praktijken ontwikkelen, beschrijven, monitoren en evalueren. Daarnaast worden opleidingsmodules ontwikkeld, die professionals in de praktijk moeten helpen om hun praktijkkennis op het gebied van de WMO te vernieuwen en die de nieuwe werkwijzen onder de WMO dienen helpen integreren in het studieaanbod van de beroepsopleiding. De sociale wijkteams van de gemeente Oldambt zijn één van de innovatieve WMO-praktijken van de WMO-werkplaats Noord.

Sociale wijkteams gemeente Oldambt

Vanaf de zomer 2013 gaat in de Parkwijk een pilot wijkzorgteam van start. Deze pilot moet de integrale samenwerking verbeteren tussen alle professionals in de wijk. Daartoe vormen ze een netwerk, met als spil een kernteam dat bestaat uit vijf medewerkers vanuit verschillende disciplines, maar allen werkzaam bij Het Oude Ambt. Gezamenlijk zijn zij verantwoordelijk voor de preventie en vroegtijdige signalering van sociale problematiek in de wijk. Zo hopen de betrokken partners dat meervoudige problematiek wordt voorkomen en de druk op de OGGZ wordt verminderd.

Het opbouwen van een sterk netwerk binnen de wijk is dus een belangrijk uitgangspunt. Zelfredzaamheid, het activeren en het aanwenden van eigen kracht van wijkbewoners en hun informele netwerken is daarbij van groot belang. Het werken in een integraal wijkzorgteam betreft een nieuwe manier van werken voor de professionals en hun organisaties (Het Oude Ambt, 2013).

De pilot met het wijkzorgteam is één van een drietal pilots die de gemeenten Oldambt en Bellingwedde voor ogen hadden om meer integrale samenwerking in zorg en welzijn aan te jagen. Zoals gezegd moet deze pilot vooral de druk op de tweede lijn verminderen. De andere twee pilots '1 kind, 1 gezin, 1 plan' en 'U-team' waren gericht op het creëren van een goede verbinding met de tweede lijn (Gemeente Oldambt, s.d.). Op basis van de uitkomsten van deze pilots is het zeer waarschijnlijk dat karakter en samenstelling van het Parkwijkteam gedurende het onderzoek zal veranderen/uitbreiden.

Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de werkwijze en de werking van het pilotteam in de Parkwijk in de gemeente Oldambt:

- teneinde de aanpak en opzet van het wijkzorgteam in de Parkwijk verder te versterken;
- teneinde de gemeente Oldambt en het Oude Ambt know-how te bieden bij mogelijke uitbreiding van de teams naar andere wijken;
- teneinde te onderzoeken wat de functie kan zijn van het team in de integrale aanpak van alle zorg- en hulpvragen die de gemeente Oldambt wil bevorderen;
- teneinde bij te dragen aan de ontwikkeling van een nieuwe werkwijze in het kader van Welzijn Nieuwe Stijl;
- teneinde praktijkkennis te verkrijgen ten behoeve van het ontwikkelen van opleidingsmodules, die erop zijn gericht de kennis van professionals (en vrijwilligers) beter te matchen met de eisen die de nieuwe werkwijzen van de WMO stellen.

Centrale vraagstelling

Wat is de werkwijze en de werking van het pilot-wijkzorgteam in de Parkwijk in de gemeente Oldambt, en wat heeft deze aanpak volgens het team opgeleverd in termen van toename van burgerkracht en samenredzaamheid?

Deelvragen

1. Wat is de opzet en aanpak van het pilot wijkzorgteam in de Parkwijk van de gemeente Oldambt?
 - a. Wat is het probleem dat via het wijkzorgteam wordt aangepakt? Wat speelt er in de wijk, aan welke vormen van ondersteuning is er behoefte, welke vraag is er naar ondersteuning?
 - b. Wat is het doel van het wijkzorgteam en hun aanpak?
 - c. Welke groep burgers wordt door het wijkzorgteam ondersteund?
 - d. Hoe wordt de aanpak door het wijkzorgteam uitgevoerd?
 - Beschrijving van de (geplande, beoogde) opzet van de werkwijze, zoals: volgorde van de activiteiten, duur van de contacten/interventie, frequentie en intensiteit van de contacten, locatie van de uitvoering.
 - De inhoud van de werkwijze: hoe wordt er contact gelegd? Hoe komt een plan tot stand? Hoe wordt er gewerkt met het plan? Hoe zijn de ondersteuningsvragen bewerkt? Wat wordt er precies gedaan tijdens de contacten en welke stappen worden daarbij gezet?

2. Hoe verloopt de samenwerking in het wijkzorgteam?
 - a. In hoeverre en op welke manier wordt deskundigheid gezamenlijk ingezet en bevorderd? (specialistische versus generalistische insteek)
 - b. Hoe worden ondersteuningsvragen (caseload, contacten met de burger) toebedeeld aan de verschillende sociaal werkers?
 - c. Hoe verlopen consultaties tussen de verschillende sociaal werkers?
 - d. In hoeverre wordt er gewerkt volgens het concept van de T-shaped professional?
 - e. Welke elementen werken bevorderend/vertragend in de samenwerking binnen het wijkzorgteam?

3. Hoe verloopt de samenwerking met de omgeving van het wijkzorgteam?
 - a. In hoeverre hebben de medewerkers van het team mandaat om zelfstandig in het kader van het team te kunnen handelen? In hoeverre is er ruggespraak met de leiding uit de eigen organisatie nodig?
 - b. Welke structuren, afspraken en sturingsmechanismen vanuit de eigen organisatie spelen hierbij een rol?
 - c. Hoe wordt met andere organisaties samengewerkt (de buitenring)?
 - op 'cliëntniveau': hoe wordt doorverwezen, of worden professionals van andere organisaties ingeschakeld? In hoeverre is hier sprake van integrale samenwerking?
 - op organisatieniveau: zijn er afspraken tussen de organisaties over de samenwerking? In hoeverre is hier sprake van integrale samenwerking?
 - d. Welke elementen werken bevorderend/vertragend in de samenwerking tussen het wijkzorgteam en Het Oude Ambt (en evt. andere organisaties) c.q. het wijkzorgteam en de buitenring?
 - e. Hoe kan er een eerste samenwerking worden georganiseerd met de wijkplatforms, vrijwilligers of andere vormen van burgerparticipatie?

4. Wat heeft de aanpak opgeleverd? Wat zijn de resultaten van de aanpak en de ervaringen ermee?
 - a. Wat heeft de aanpak opgeleverd voor de beoogde doelgroep burgers?
 - Zijn de beoogde burgers bereikt?
 - Hoe zijn de ondersteuningsvragen verwerkt?
 - Is de eigen kracht en participatie van de burgers toegenomen?
 - voor welke vormen van zorg, hulp en begeleiding zou het team een centrale toegang kunnen vormen?

- b. Is er een aanpak en werkwijze ontwikkeld zoals beoogd? Wat zijn de ervaringen van de professionals met deze aanpak? Hoe ziet de uiteindelijk ontwikkelde aanpak eruit?
- c. In welke mate sluit de samenstelling van het team aan bij de ondersteuningsvragen uit de wijk?
- c. Is er een verschuiving bewerkstelligd van meer 2^e naar 1^e en naar 0^e lijn zorg? Is de druk op de OGGZ verminderd? (mits informatie beschikbaar via OGGZ/Gemeente)
- d. Wat zijn werkzame/bevorderende en niet werkzame/belemmerende elementen in de werkwijze?
- e. Wat zijn belangrijke randvoorwaarden voor het wijkzorgteam om goed te kunnen functioneren?
- f. Wat zijn volgens de betrokkenen de benodigde competenties van de T-shaped professional die de teamleden nodig hebben? In hoeverre zijn deze aanwezig? Met welke disciplines zou het team moeten worden uitgebreid?

Uitvoering van het onderzoek

De benodigde informatie wordt langs de volgende wegen verzameld:

- o Documentanalyse over de aanpak, beleidsdocumenten van de betrokken gemeente, het plan van aanpak en cliëntdossiers
- o Interviews met betrokken sleutelfiguren
- o Deelname aan overleg en vergaderingen, observatie en verslagen van overleggen
- o Indien mogelijk, mee de wijk in

De aanpak bij een tiental individuele burgers zal worden beschreven door inzet van studenten*. Deze casebeschrijvingen worden zo mogelijk in het tweede jaar nog eens herhaald, met 2 doelen. Dat zijn 1) Kijken naar mogelijke veranderingen in de werkwijze van het team, en 2) kijken naar progressie in zelfredzaamheid en burgerparticipatie. Dit kan alleen als het dezelfde burgers betreffen die ook in het eerste jaar zijn beschreven.

De samenwerking binnen het wijkzorgteam en de relatie met Het Oude Ambt en de buitenring wordt door een exemplarisch handelingsonderzoek onderzocht. Op basis van literatuurstudie en vooronderzoek in de wijkzorgteams worden een aantal thema's geselecteerd die als ingewikkeld, lastig of complex worden ervaren door meerdere sociaal werkers in het team (themafase). De thema's worden vervolgens met een aantal sociaal werkers in gespreksrondes doorgesproken met het doel obstakels in de uitvoering weg te nemen (kristallisatiefase). Daarna kan er op proef worden gewerkt vanuit nieuwe inzichten (het 'nieuwe exemplaar'). Ook hierbij kunnen studenten worden ingezet ter ondersteuning van het onderzoek.

Globale planning

1^e fase: febr. – juli 2013

Vorbereiding onderzoek

- Partnerschap vormen en grip krijgen op de thematiek
- Het uitwerken van de onderzoeksopzet en hierover overeenstemming vinden
- Uitzetten onderzoeksopdrachten afstudeerkoppels Hanzehogeschool

2^e fase: sept. 2013 – juli 2014

Uitvoering onderzoek: ontwikkelingsfase wijkzorgteam

- Evt. nulmeting op de trainingsdagen in het najaar*
- Casebeschrijvingen burgers door studenten. Interessant mee te nemen: het aantal mensen dat wordt begeleid door OGGZ en AMW*

- Eerste voorlopige beschrijving van de beoogde aanpak (eerste deelvraag + bijbehorende punten)
- Eerste interviews over de samenwerking, deelname aan overlegsituaties en mee de wijk, met als doel de belangrijkste thema's m.b.t. de samenwerking destilleren

3^e fase: sept. 2014 – febr. 2015

Uitvoering onderzoek: uitvoeringsfase wijkzorgteam

- Onderzoek naar resultaat: wat werkt wel en wat werkt niet? Wederom interviewronde met professionals en evt. cliënten*
- Wat heeft men nodig voor een goede uitvoering van het wijkzorgteam?
- Als mogelijk: tweede meting onder burgers door studenten (weer tien casebeschrijvingen, om na te gaan hoe de aanpak nu is. Ook een peiling van aantal OGGZ klanten en aantal AMW klanten uit de wijk*

4^e fase: febr. – juli 2015

Rapportage

- Beschrijving van het proces, de aanpak van het wijkzorgteam, en de resultaten
- Welke competenties zijn nodig voor sociaal werkers?

5^e fase: 2015

Omzetten in onderwijsmodules

*De uitvoerbaarheid is mede afhankelijk van of deze informatie beschikbaar is en/of de mogelijkheid studenten hiervoor in te zetten. Afstudeeropdrachten zijn inmiddels uitgezet binnen de Hanzehogeschool Groningen.

Literatuur / documentatie

Het Oude Ambt (2013). *Plan van Aanpak wijkzorgteam Parkwijk*.

Gemeente Oldambt (s.d.) *Integraal samenwerken in de regio Oldambt*.